

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Соня Варадинова Милева-Божанова,
член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност „професор”,
определено със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” РД 38-
30/28.01.2014г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукцията, представена от участниците в конкурса в обявения в ДВ, в ДВ, бр. бр.108/17.12.2013 г. конкурс, за заемане на академична длъжност ”ПРОФЕСОР” по професионално направление 3.9 Туризм (финансово управление на туристическото предприятие)

Кандидат единствен: доц. д-р Галина Кръстева Рашкова

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) чл. 29 и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) чл. 60 и Препоръчителните критерии за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Геолого-Географски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”

I. Обща оценка на кандидата.

Галина Кръстева Рашкова е родена на 02.06.1955 г., завършва **средното** си образование в 7 СОУ „Свети Седмочисленици” през 1974 г, **висше образование** специалност Политическа икономия на ВИИ ”Карл Маркс” (1979г.). Зачислена е като задочен аспирант в Държавния университет «Тарас Шевченко» в Киев, Украйна (1988 г.) където защитава **докторска дисертация** на тема «Съотношение между механизма на действие и механизма на използване на икономическите закони при социализма». Израства поетапно от научен сътрудник III степен (1986 г.), старши асистент (1990 г.), главен асистент (1992 г.), като от началото на 2003 г. е избрана за **доцент** с конкурс по по професионално направление 3.9 Туризм (финансово управление на туристическото предприятие).

Кандидатът има над 31 години трудов стаж в СУ „Св. Климент Охридски”, както и в редица други висши училища като Пловдивски университет „П. Хилендарски” (1999 до момента), Международното висше бизнес училище в Ботевград (2011-2012 г.), Висше училище по агробизнес и развитие на регионите (2007-2012 г.), Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” (2003-2004 г.).

В периода 1999-2013 година доц. Г. Рашкова е била **научен ръководител** на 18 дипломанти и **рецензент** на множество дипломни работи, а от 2013 година е **научен ръководител** на 2 докторанти, един от които отчислен с право на защита и втори в процес на обучение. Води **лекционни курсове** в **ОКС бакалавър** в специалностите «Туризъм» и «Регионално развитие и политика» по учебните дисциплини „Икономика на туризма“, „Корпоративни финанси (финансов анализ и управление на туристическото предприятие)“, „Счетоводство и контрол“, „Банково дело“, „Инвестиционно управление“, „Основи на планирането“, „Инвестиционен мениджмънт“, „Публични финанси“, а в **ОКС магистър**, дисциплините „Публични финанси“, „Финанси“, „Капиталови пазари“, „Муниципални финанси“. Автор е на новите учебни програми по дисциплините „Банков мениджмънт“ и „Публични финанси“.

Средната годишна натовареност на кандидата в периода 2008 -2013 е **878 ч. аудиторна и 1294 ч. учебна натовареност**, което е повече от три пъти над норматива от 270 учебни часа годишно. От 2009 г. доц. Рашкова е ръководител на магистърската програма „Културен туризъм“ към катедра „География на туризма“ в СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 2008 г. – 2010 г. е била ръководител на три проекта към Фонд научни изследвания на СУ „Св. Кл. Охридски“ на теми „Ефективно използване на финансовите ресурси в семейните туристически фирми (на примера на общините Смолян и Чепеларе), „Икономическа, социална и екологическа устойчивост на туризма (на основата на настанителната база) в общините Смолян и Чепеларе), „Икономическа ефективност на използваните ресурси в туризма (на основата на настанителната база) в общините Смолян и Чепеларе“.

Доц. Галина Рашкова активно участва в административната дейност на Геолого-Географски факултет като заместник декан (2003-2007), член на Факултетния съвет (2009- до момента), член на факултетната комисия за ФНИ към СУ „Св. Климент Охридски“, член на факултетната атестационна комисия, Член на „Съвет на Центъра по образователни услуги“. Член е на Съвета за обучение по туризъм, както и на Фондация „Турингтел“ към катедра „География на туризма“.

Специализирала е „Икономика“ в Държавния университет в Будапеща, Унгария (1992 г.), „Политическа икономия“ в университета „Тарас Шевченко“ в Киев, Украйна (1985-1986). Преминала е през курсове „Ревеню мениджмънт в хотелиерството и ресторантьорството“ и „Ключови оперативни въпроси за успеха на МСП“ на Фондацията за обучение в туризма (2013).

Владее отлично писмено и говоримо руски и добре английски език. Ползва се с авторитет от академичната общност и практиката.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на предствената за участие в конкурса творческа продукция.

В конкурса за заемане на академична длъжност „професор“, доц. д-р Галина Рашкова е представила следните публикации:

№	Вид публикация	Брой	Номерация в списъка на публикациите	Обем в бр. стр.
1	Монография	2	1.1 - 1.2	476
2	Студии	5	3.1 - 3.5	53
3	Статии и доклади	20	4.1 – 4.20	104
4	Учебници и помагала	2	2.1 – 2.2.	578
	Общо	29		1211

Всички представени за рецензиране публикации са след първа хабилитация и обхващат в периода 2003-2013 г., рецензирани от хабилитирани преподаватели на СУ «Св. Кл. Охридски», УНСС и МВБУ. Отпечатани са преобладаващо в университетското издателството на СУ «Св. Климент Охридски», а монографиите и учебните помагала от «Авангард прима». От представените 29 публикации в **съавторство** са шест – основно доклади (№ 4.9, 4.12, 4.15, 4.16, 4.17, 4.20) коректно обособени и разделени като обем страници. На **английски език** са седем публикации - доклади (№ 4.2, 4.4, 4.11, 4.15, 4.17, 4.19, 4.20), като **публикуваните в чужбина** са шест (доклади под № 4.11, 4.15, 4.17, 4.19 и 4.20). Не се приемат като отделни публикациите под номера № 4.17 и 4.20, които имат идентично заглавие и съдържание.

Общият обем на представените публикации е 1232 страници, от които авторски личен принос 1211 страници, редуцирани със страниците на публикация 4.20, **по обем и вид отговаря на законовите изисквания** за заемане на академичната длъжност „професор“. Представения списък на цитирания, показва общо 12 цитирания (от които 4 в учебници и учебни помагала, а останалите в научни доклади), което показва обществено признание на кандидата, авторитет и познатост сред научната общност у нас.

В **тематично** отношение продукцията, с която кандидата участва отговаря на наименованието на обявения конкурс и могат да се систематизират в следните тематични направления (1) финансов анализ, (2) икономика на туризма, (3) финансов мениджмънт на туристическо предприятие, (4) конкурентоспособност и инвестиции (5) риск и анти-кризисен мениджмънт.

Основната тежест на публикациите е по направление (3) **финансов мениджмънт на туристическото предприятие** застъпено в публикации под номера (№ 1.1, 2.2, 3.3, 3.3, 4.2, 4.6, 4.7, 4.12, 4.13). Освен в дълбочина, кандидатът е навлязъл в спецификата на като се обръща специално внимание на макроикономическите и отраслови показатели, система за мониторинг, източници на финансиране, разработване на планове и програми, управление на риска и други. Направление (1)

финансов анализ в общ теоретико-методически план включва публикации (№ 1.1, 2.1, 3.2, 4.11). Същият брой публикации са и по направление (2) **икономика на туризма**, към които се отнасят публикации (№ 3.1, 4.1, 4.4, 4.5, 4.9). Направление (4) **конкурентоспособност и инвестиции** (№ 3.5, 4.14, 4.15, 4.16, 4.19). По направление (5) **риск и антикризисен мениджмънт** са публикациите (№ 1.2, 4.3, 4.5, 4.7, 4.8, 4.10, 4.11, 4.13, 4.14, 4.19). Следва да се открие, че авторът е един от пионерите в изследването на финансовото антикризисно управление на туристическото предприятие.

Представените трудове са с добре структуриран езиков текст и логическа структура, което потвърждава впечатлението за добро познаване на изследваните проблеми. Общото ми впечатление е, че са наблюдава градация и разширяване на изследвания кръг въпроси свързани с финансовия анализ, мениджмънт на туристическото предприятие, оценка на въздействието на финансовата икономическа криза, оценка на риска и антикризисен мениджмънт. Налице са и някои изключения от общата проблематика като публикации № 4.17, 4.18, които са и в съавторство. Кандидатът утвърждава приемствеността в научното познание и проявява творчество при неговото обогатяване и използване. В този смисъл оценката на научните резултати и приноси на кандидата могат да се определят в две насоки: **обогатяващи съществуващите знания и приложение на научните постижения в практиката**. Реализираният ефект е педагогически и икономически, главно с сферата на финансовия анализ на туристическата фирма.

Открояват се следните **приноси с обогатяващо значение** в публикациите на кандидата:

Първо, предложена е цялостна концепция за управление, анализ и оценка на цялостната финансова дейност на различните видове туристически предприятия.

Второ, задълбочено е изследвано финансовото антикризисно управление на туристическото предприятие, включително с оценка на риска и инвестиционната политика.

От приносите, свързани с **приложение на научните постижения в практиката** се открояват:

Първо, извеждане на модели на инвестиционна политика на базата на специфичните условия и отличителните особености на предприятията от туристическия бранш.

Второ, емпиричните изследвания и анализа на влиянието на световната финансова криза от 2008 г. върху дейността на предприятията от туристическия сектор имат висока практико-приложна стойност за отрасъла.

III. Критични бележки и препоръки.

Към приносите на кандидата могат да се отправят и следните бележки и препоръки:

Първо, в представените за рецензиране трудове на доц. Галина Рашкова, през последните две години се забелязва известно изместване от основната проблематика, свързана с финансовия и икономически инструментариум и навлизане в други по-периферни области, които са извън тематиката на обявения конкурс. Въпреки, че някои от публикациите частично имат отношение към финансовото управление на туристическото предприятие, би било добре кандидатът да продължи фокусирането си върху ясно очертани собствени значими постижения като водещ изследовател. Смятам, че с това авторът показва нагласата за едно по-широко виждане за приложимостта на изследваните проблеми и за тяхната ориентация към обслужване на практиката.

Второ, избягване на повторемост в публикациите (4.17 и 4.20). Въпреки тази бележка, категорично не се поставя под съмнение обема и качеството на съдържанието на представената научна продукция спрямо законовите изисквания.

Би било добре да се засили педагогическата работа на кандидата по отношение на подготовката на докторанти и специализанти.

Посочените критични бележки **не намаляват значимостта** на изтъкнатите научно-приложни приноси.

IV. Заключение.

В съответствие с изискванията на чл. 29 от ЗРАСРБ, чл. 60 от ППЗРАСРБ и препоръчителните критерии на Геолого-географски факултет на СУ «Св. Климент Охридски» може да се заключи, че доц. Д-р Галина Кръстева Рашкова **отговаря на изискванията и условията за заемане на академична длъжност «професор».**

Въз основа на оценката на представените за рецензиране публикации, вкл. и хабилитационния труд, тяхното тематично разпределение, извършения анализ, установените научни приноси и констатирани пропуски (точки I, II и III) мога с пълна убеденост да дам **положителна оценка** на кандидата за присъждането на научното звание „ПРОФЕСОР“ по научното направление 3.9 Туризм (финансово управление на туристическото предприятие) в конкурса обявен от СУ „Св. Климент Охридски“, Геолого-географски факултет в ДВ, бр. 108/ 17.12.2013 г.

София, 24.03.2013

Член на журито:.....

Доц. д-р Соня Милева-Божанова